

Sygn. akt III AUa 535/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 sierpnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz
Sędziowie:	SA Elżbieta Czaja SA Bogdan Świerk (spr.)
Protokolant: st. prot. sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 7 sierpnia 2013 r. w Lublinie

sprawy E. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 14 lutego 2012 roku w sprawie VII U 1173/12

w przedmiocie wypłaty emerytury

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 4 kwietnia 2013 r. sygn. akt VII U 107/13

oddala apelację.

III AUa 535/13

UZASADNIENIE

W dniu 14 stycznia 2013 r. E. C. wystąpiła do Sądu Okręgowego w Lublinie ze skargą o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem tego sądu z dnia 14 lutego 2012 r. wydanego w sprawie sygn. akt VII U 1173/12. E. C. powołała się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. sygn. akt K 2/12 stwierdzającego niekonstytucyjność art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (dalej zwanej ustawą zmieniającą) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej zwanej ustawą o FUS) w zakresie w jakim

znajdował on zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przez dniem 1 stycznia 2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy.

Według E. C., w związku z cytowanym wyżej wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, wstrzymanie jej od dnia 1 października 2011 r. wypłaty emerytury było wadliwe. Dlatego jej skarga o wznowienie postępowania jest uzasadniona. Ubezpieczona domagała się wypłaty zaległej emerytury z odsetkami.

Po jej rozpoznaniu Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 4 kwietnia 2013 r. zmienił zaskarżony skargą wyrok oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. i wznowił ubezpieczonej wypłatę emerytury za okres od dnia 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r. (pkt I rozstrzygnięcia), uchylił ten wyrok w pozostałej części i umorzył postępowanie (pkt. II), a wniosek o wypłatę odsetek za zwłokę przekazał do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L..

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na poniższych ustaleniach faktycznych oraz ich ocenie prawnej: E. C. uzyskała prawo do emerytury od dnia 1 marca 2009 r. W tej dacie ubezpieczona nadal pozostawała w stosunku pracy. Emerytura była jej wypłacana do dnia 30 września 2011 r. Decyzją z dnia 11 października 2011 r. pozwany wstrzymał ubezpieczonej dalszą wypłatę świadczenia ze względu na kontynuowanie przez nią zatrudnienia. Odwołanie ubezpieczonej od tej decyzji oddalił Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 14 lutego 2012 r. wydanym w sprawie sygn. akt VII U 1173/12. Wyrok ten uprawomocnił się gdyż nie został wniesiony od niego środek odwoławczy. Decyzją z dnia 31 stycznia 2013 r. pozwany organ rentowy podjął wypłatę emerytury dla wnioskodawczyni od dnia 22 listopada 2012 r.

Skargę ubezpieczonej o wznowienie postępowania Sąd Okręgowy uznał za uzasadnioną.

Od dnia 1 stycznia 2011 r. do ustawy o FUS został wprowadzony, przez art. 6 pkt.2 ustawy zmieniającej, przepis art. 103a. Przepis ten stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu, bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta, w razie kontynuowania zatrudnienia, bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przez dniem nabycia prawa do emerytury.

W stosunku do emerytów, którzy nabyli prawo do świadczenia przed dniem 1 stycznia 2011 r. zaczął on obowiązywać od dnia 1 października 2011 r.

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. sygn. akt K 2/12 orzekł, że przepis art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw – cytowanej wyżej - w związku z art. 103a ustawy o FUS w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wskazany wyrok Trybunału Konstytucyjnego został opublikowany w Dzienniku Ustaw z dnia 22 listopada 2013 r. Ponieważ wyrok Trybunału Konstytucyjnego ma skutki retroaktywne i powoduje bezskuteczność niekonstytucyjnego przepisu *ex tunc*, to zaszła konieczność ponownego rozpoznania sprawy wnioskodawczyni sygn. akt VIII U 841/12 której przedmiotem było jej roszczenie związane z wstrzymaniem wypłaty emerytury. W tej sytuacji, w ocenie Sądu Okręgowego, wstrzymanie wypłaty emerytury dla Z. L. nastąpiło na podstawie przepisu który w stosunku do niej utracił moc i dlatego należało wznowić postępowanie we wskazanej wyżej sprawie i częściowo zmienić zaskarżony skargą wyrok oraz poprzedzającą go decyzję pozwanego przez ustalenie ubezpieczonej prawa do wypłaty emerytury za okres od dnia 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r. Za czas od dnia 22 listopada 2012 r. wyrok ten podlegał uchyleniu a postępowanie, wywołane skargą o wznowienie, umorzeniu na podstawie art. 477¹³ kpc skoro żądanie ubezpieczonej zostało uwzględnione przez pozwanego.

Roszczenie ubezpieczonej o wypłatę odsetek podlegało przekazaniu na podstawie art. 477¹⁰ § 2 kpc do rozpoznania organowi rentowemu, jako nowo zgłoszone żądanie. O takim żądaniu w pierwszej kolejności rozstrzyga organ rentowy. Stąd Sąd Okręgowy, jako niewłaściwy, nie mógł o nim orzec w sprawie niniejszej.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego, zaskarżając go w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt. I wywiódł pozwany organ rentowy wnosząc o jego zmianę przez oddalenie skargi ubezpieczonej o wznowienie postępowania.

Skarżący zarzucił naruszenie prawa materialnego – przepisu art.103a ustawy o FUS w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. sygn. akt K 2/12 przez zmianę decyzji pozwanego z dnia 11 października 2011 r. poprzez wznowienie wnioskodawczyni wypłaty emerytury za okres od dnia 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r.

W uzasadnieniu apelacji jej autorka zajęła się kwestią wpływu orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego na stosunki prawne ukształtowane pod rządem niekonstytucyjnej normy prawnej. W jej ocenie utrata mocy obowiązującej tej normy następuje dopiero z datą wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Dlatego według apelującego nie było podstaw do wznowienia wypłaty emerytury dla wnioskodawczyni od dnia 1 października 2011 r.

Z. L. złożyła odpowiedź na apelację wnosząc o jej oddalenie. W jej treści ubezpieczona wypowiedziała pogląd, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego przywrócił stan prawny jaki istniał przez wprowadzeniem niekonstytucyjnego przepisu. Dlatego należało przyjąć, że w stosunku do wnioskodawczyni pozwany ma obowiązek wypłacenia zaległego świadczenia wraz z odsetkami.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje: należy podzielić pogląd ubezpieczonej zaprezentowany w skardze o wznowienie postępowania. Wykładnię autentyczną swojego wyroku z dnia 13 listopada 2012 r. sygn. akt K 2/12 dał sam Trybunał Konstytucyjny w pkt. 9 uzasadnienia tego wyroku zatytułowanego „Skutki wyroku.” Wskazano tam „Znaczy to, że obowiązania rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od dnia 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 r.” A zatem orzeczenie Trybunału dokonało podziału ubezpieczonych uprawnionych do emerytury; na tych, którzy nabyli prawo do świadczenia w okresie od dnia 8 stycznia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2010 r. oraz na pozostałych emerytów którym ustalone zostało prawo do emerytury wcześniej – przed dniem 8 stycznia 2009 r. i później - od dnia 1 stycznia 2011 r. Pierwsza grupa ubezpieczonych korzysta ze swoistego okresu ochronnego i może pobierać nadal emerytury bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy. Natomiast pozostałym emerytom ustawodawca odmówił tego uprawnienia. E. C. w oczywisty sposób mieści się w grupie uprzywilejowanych emerytów skoro nabyła prawo do emerytury od dnia 1 marca 2009 r. Zatem nie było zatem żadnych przesłanek do wstrzymywania jej wypłaty świadczenia.

Niemal całe uzasadnienie swojej apelacji skarżący poświęcił obronie tezy, że utrata mocy obowiązującej niekonstytucyjnej normy prawnej następuje dopiero z datą wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Poglądu tego nie można zaakceptować. W państwie prawa nie mogą obowiązywać niekonstytucyjne normy prawne. Zauważyć należy, że stwierdzenie niekonstytucyjności normy czy aktu prawnego jest zawsze czynnikiem wtórnym czasowo w stosunku do daty wprowadzenia normy lub aktu do porządku prawnego. W sprawie niniejszej, jak wspomniano wyżej niekonstytucyjność art.28 ustawy zmieniającej w związku z art.103a ustawy o FUS została stwierdzona tylko na rzecz ściśle określonej grupy emerytów i bez żadnych innych warunków. Zatem usunięcie tego przepisu z porządku prawnego, w stosunku do osób uprawnionych, następuje od początku jego prawnego bytu. Gdyby przyjąć koncepcje pozwanego to sama instytucja wznowienia postępowania byłaby iluzoryczna, czy wręcz niepotrzebna. Wznowienie postępowania dotyczy przecież stosunków prawnych i roszczeń już rozstrzygniętych w przeszłości w oparciu o przepis który utracił przymiot zgodności z ustawą zasadniczą. Tymczasem stwierdzenie jego niekonstytucyjności powoduje, że nie może on być podstawą rozstrzygnięcia tych stosunków i roszczeń i dlatego właśnie można występować o wznowienie postępowania. Skarżący nie chce przyjąć, że skutek przedmiotowego wyroku Trybunału Konstytucyjnego wystąpiły dwa zdarzenia; pierwsze to sam fakt wydania tego orzeczenia i data jego publikacji a drugie to skutki jakie wywiera to orzeczenie. Jak trafnie podniósł to Sąd Okręgowy wyrok Trybunału

Konstytucyjnego stwierdzający niekonstytucyjność przepisu obowiązuje ex tunc i ma zastosowanie do całego czasu obowiązywania tego przepisu.

W tej sytuacji zarzut apelacji jak i jej wnioski są zupełnie chybione w zakresie skargi o wznowienie wypłaty emerytury dla ubezpieczonej od dnia 1 października 2011 r. przez co apelacji tej, w tym zakresie, należało odmówić słuszności. Jako całkowicie bezzasadna apelacja pozwanego podlegała oddaleniu.

Z tych zatem względów i z mocy art. 385 i kpc Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.